

KAM KRÁČÍ NATO

1. část: předehra

Před několika dny proběhl dlouho očekávaný summit NATO ve Vilniusu. Je zřejmé, že ústředním motivem jednání byla válka na Ukrajině a její dopad na geopolitickou situaci. Pokud chceme, na základě jen kusých zpráv z tohoto summitu pochopit co se na něm řešilo a o co členské státy NATO usilují, musíme si uvědomit, co tomuto summitu předcházelo. V jaké situaci se členské státy NATO nacházejí a co s největší pravděpodobností chtějí dosáhnout. Jaké jsou jejich, někdy dost rozdílné národní zájmy a představy, co lze dosáhnout a za jakých podmínek. Je jasné, že zahájení války v roce 2022 bylo až to poslední dějství předchozího vývoje, který začal rozpadem SSSR.

Situace jednotlivých členských států NATO se v poslední době vyznačovala vnitřními rozpory. Například Turecko – Řecké vztahy, které dokonce vyústily v ozbrojený konflikt, který doposud nebyl vyřešen, relativně samostatná politika Francie ve vztahu k RF, poněkud opatrnická politika SRN, velmi vyhraněný přístup Maďarska ve vztahu ke konfliktu na Ukrajině, kde Maďarsko důsledně hájí své národní zájmy a v mnoha případech postupuje samostatně, zejména v oblasti ekonomických národních zájmů. Také již zmíněné Turecko si hraje svoji hru a dlouhodobě realizuje své mocenské zájmy bez ohledu na ostatní členské země NATO. Ve vztahu ke konfliktu na Ukrajině je také nutné zmínit Polsko, které začalo hrát svoji samostatnou hru o návrat na rozsáhlá území dnešní Ukrajiny a Litvy.

Před několika lety členské státy aliance prošly rozsáhlou ekonomickou a finanční krizí, která znovu reálně hrozí i v současné době. To vše se samozřejmě odráží i ve vzájemných vztazích nejen mezi členskými státy NATO. USA, které se pasovaly do vedoucí role v NATO, nejsou výjimkou. Naopak, veškeré krizové jevy se v USA projevují v silnější podobě, než u ostatních států. Navíc jsou sužovány vnitřní politickou krizí. Některé státy USA dokonce uvažovaly o ukončení svého členství v tomto společném státu. Prestiž USA do značné míry utrpěla i svým neslavným útekem z Afghánistánu po dlouhodobém konfliktu.

To vše má zásadní dopady na postavení USA, coby světového hegemonu. USA tak jako vždy, hrají svoji hru a navíc se snaží své problémy řešit egoisticky i na úkor jiných států, včetně svých partnerů z NATO. Využívají svoji roli hegemonu a ostatním státům se snaží vnucovat svoji vůli. A nejen členskými státům NATO, ale i dalším státům ve svých zájmových regionech. Například se v poslední době rozšiřuje vojenská spolupráce s Japonskem. Zde, pod tlakem růstu mezinárodní prestiže Číny, vidí USA hrozbu pro své zájmy v tomto regionu. Vidí hrozbu ze strany Číny zejména v její těsné součinnosti s RF a v neustále se rozšiřujícím společenství pod názvem BRICS, jehož neformálním vůdcem je právě Čína. Vždyť do tohoto společenství se hodlá zapojit řada států z Afriky, Blízkého a Středního Východu, Jižní Ameriky a další.

Vzrůstající rozmach BRICS je pro USA vážnou hrozbou nejen z hlediska politického, ale také z hlediska postupného omezování dostupnosti relativně laciných surovinových zdrojů a v neposlední řadě z hlediska deklarace, že státy sdružené v BRICS odstoupí od používání dolaru, coby světové rezervní měny. Připomeňme ještě, jaký dopad na USA (a nejen na ně) měla ekonomická krize v letech 2008 – 2010. Rozvrat finanční, ekonomický, sociální. Před USA je příliš mnoho problémů a času na jejich řešení má příliš málo.

Bereme-li v úvahu výše uvedené skutečnosti a vývoj v Evropě po rozpadu SSSR vidíme, že USA výrazně vstupovaly do tohoto procesu. Cílem byla nejen likvidace svého dlouhodobého rivala, ale také převzetí pod svou kontrolu zejména surovinových zdrojů na

jeho území. Podstatné také bylo ovládnutí severní námořní trasy a ve své podstatě též přímého kontaktu s Čínou.

Pro naplnění těchto cílů neváhaly USA používat v některých postsovětských republikách způsoby dříve vyzkoušené v různých částech světa (jako například „barevné revoluce“) ke svržení legitimně zvolených vlád. I přes sliby o nerozšiřování organizace NATO do prostoru bývalých členských států zrušené Varšavské smlouvy se ve většině těchto států vojenské základny USA budovaly a přiblížily k hranicím RF. Ukrajina měla a má v těchto plánech důležitou roli.

Od roku 2014 začalo docházet na Ukrajině k aktivizaci neonacistického hnutí. Znamé jsou události z Majdanu a z Oděsy. S tím souvisí i vývoj takzvané anexy Krymu RF (viz. příloha č. 1).

Přílohy:

1) V současné době většina našich masmédií píše o tom, že RF anektovala v roce 2014 Krym a od té doby stupňovala tlak na Ukrajinu, který vyvrcholil zahájením války v roce 2022. Pomineme-li komplikovaný vývoj na tomto území v 18. – 20 století, kdy bylo nejprve součástí Ruského impéria, posléze se stalo součástí SSSR jako Krymská sovětská socialistická republika. V roce 1954 začleňuje generální tajemník UV KSSS N. S. Chruščov (mimo jiné Ukrajinec) tuto oblast jako součást Ukrajinské SSR. Po rozpadu SSSR se na krátkou dobu stal Krym samostatným právním subjektem s vlastní ústavou. V roce 1995 ukrajinská vláda zrušila krymskou ústavu a statut prezidenta Krymu. Teprve v roce 1998 byla přijata nová krymská ústava, avšak s podstatně omezenějším zněním oproti té původní. V roce 2008 byl Ukrajině nabídnut akční plán pro členství v NATO, což zahrnovalo nejen diplomatické aktivity USA na Krymu, ale také přípravu na zřizování vojenských základen (například vytvoření základny pro námořnictvo, konkrétně pro 6. flotilu). V roce 2012 následovaly další zásahy do autonomie Krymu. Byl zrušen ruský jazyk, jako jazyk úřední.

To vše pochopitelně vyvolávalo na Krymu značnou nevoli u části tamních občanů. Na základě toho také vznikl požadavek na vypsání referenda o vystoupení ze svazku s Ukrajinou a znovusjednocení s RF. To se konalo v březnu roku 2014. Referenda se zúčastnili pozorovatelé z 21 států. Účast na referendu byla 89,5% a z toho 95,6% občanů Krymu podpořilo sjednocení s RF.

I přesto, že většina pozorovatelů, kteří sledovali průběh referenda, neshledala zásadní nedostatky, dne 14. března 2014 předložily USA v RB OSN rezoluci odsuzující toto referendum. Tato rezoluce nebyla přijata. Následně dne 27. března 2014 Valné shromáždění OSN schválilo nezávaznou rezoluci, která potvrzuje územní celistvost Ukrajiny a začlenění Krymu do RF považuje za nelegální.